

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statnett SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Deres ref

Vår ref
13/931

Dato
13.10.2014

Konsesjon for tilrettelegging av kraftutveksling med Tyskland

Olje- og energidepartementet viser til søknad med vedlegg av 15. mai 2013 om konsesjon for tilrettelegging av kraftutveksling med Tyskland, jf. energiloven § 4-2.

Statnett SF (Statnett) har ansvaret for tilrettelegging av den fysiske kraftutvekslingen med utlandet.

Statnett har inngått en "Cooperation Agreement" (samarbeidsavtale) med DC Nordseekabel GmbH & Co. KG (DCNG) datert 15. april 2013. DCNG eies av TenneT GmbH (TenneT) og Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW).

Statnett og DCNG har avtalt å samarbeide for å etablere en likestrømforbindelse (Nord.Link-forbindelsen) mellom Norge og Tyskland. Forbindelsen skal legges mellom Tonstad i Vest-Agder og Wilster i Tyskland og skal etter planen settes i drift i 2018. Det legges opp til at avtalen etter hvert skal erstattes av en eierskapsavtale. Samarbeidsavtalen regulerer blant annet eierandelene i utenlandsforbindelsen, hvor Statnett skal eie den nordlige halvdel av kablet og landanleggene i Norge mens DCNG skal eie den sydlige halvparten av kablet og landanleggene i Tyskland.

Statnett har videre inngått en "Principal Cooperation Agreement" med TenneT TSO GmbH (TTG) og KfW, datert 19. november 2012. Avtalen regulerer samarbeidet mellom de tre selskapene. TTG er et datterselskap av TenneT og er systemdriftsoperatør for den delen av Tyskland hvor forbindelsen tilsluttes det tyske sentralnettet.

1.1 Høring av konsesjonssøknaden

Det kom inn 14 høringsuttalelser til Statnetts konsesjonssøknad under høringen.

De fleste av høringsuttalelsene var positive til at det skal bygges ny utenlandsforbindelse, men flere presiserte viktigheten av at prosjektet har en godt dokumentert samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Hovedtemaene i høringsuttalelsene var først og fremst hvilke følger kablene får for klimaet, forsyningssikkerheten og verdiskapingen samt hvorvidt kablene vil medføre høyere kraftpris som igjen vil påvirke norsk industri og næringsliv. I tillegg var det flere som ønsket en nærmere beskrivelse av kostnadsfordelingen, hvorfor det var valgt en kalkulasjonsrente på fire prosent samt hvordan kapasitetsmarkeder i Storbritannia og Tyskland vil påvirke den økonomiske lønnsomheten for forbindelsen.

Departementet viser til at flere høringsinstanser understreker at samfunnsøkonomisk lønnsomhet skal ligge til grunn ved utbygging av utenlandsforbindelser. Departementet har også vektlagt dette i sin behandling. Departementet viser videre til at det som del av konsesjonsbehandlingen er gjort en ekstern vurdering av kalkulasjonsrenten.¹

1.2 Departementets vurdering av konsesjonsspørsmålet

Olje- og energidepartementet viser til Prp. 113 L (2012-2013) "Endringer i energiloven". Et sentralt formål med utenlandskonsesjonsordningen er å legge til rette for en mest mulig effektiv og sikker kraftutveksling mellom Norge og utlandet, på en måte som ivaretar allmenne samfunnsinteresser som forsyningssikkerhet, miljø og ressursforvaltning. I vurderingen av utenlandskonsesjon legges det vekt på prosjektets samfunnsøkonomiske lønnsomhet.

Utviklingen av priser, produksjonskapasitet og kraftforbruk i energimarkedene i Norden og Europa for øvrig har stor betydning for den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av utenlandsforbindelser. Norge har hatt stor nytte av å knytte det vannbaserte kraftsystemet sammen med nabolandene.

Statnett har i konsesjonssøknaden redegjort for foretakets vurdering av den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av å bygge en forbindelse til Tyskland. Departementet viser til at den omsøkte forbindelsen vil bidra til verdiskaping, blant annet ved handelsinntekter på forbindelsen og ved at norsk kraftproduksjon øker sin verdi. Europas, herunder Tysklands, omlegging til fornybar energi vil samspille godt med vårt kraftsystem. Departementet legger til grunn at nytten ved å etablere forbindelsen vil overstige kostnadene.

¹ Avkastningskrav ved investering i kabler til England og Tyskland, mars 2014, Vista Analyse og Thema Consulting Group

Utviklingen i energimarkedet over tid gjør at handelsmønstre endrer seg. Nye markeder og handelsløsninger gir muligheter for at utenlandsforbindelser gir nytte på andre måter enn i dag. Departementet legger til grunn at Nord.Link-forbindelsen gis mulighet til å delta i alle relevante markeder og at Statnett utnytter disse mulighetene, slik at den samfunnsøkonomiske lønnsomheten maksimeres.

Flere europeiske land vurderer nå, eller er i ferd med, å innføre mekanismer for å sikre investeringer i stabil produksjonskapasitet. Tyskland har ikke vedtatt å innføre et kapasitetsmarked, men utreder flere muligheter. Dersom Tyskland innfører et kapasitetsmarked, legger departementet til grunn at forbindelsen vil få delta. Departementet viser i denne sammenheng til konsesjonen til NSN-forbindelsen mellom Storbritannia og Norge.

1.3 Konklusjon

I medhold av energiloven § 4-2 gis Statnett konsesjon for tilrettelegging av kraftutveksling med Tyskland. For konsesjonen gjelder vedlagte konsesjonsvilkår.

1.4 Nærmere om konsesjonsvilkårene

Statnett er ansvarlig for en samfunnsøkonomisk lønnsom utbygging og drift av forbindelsen.

Departementet forutsetter at Statnett vurderer konsekvensen for tiltakets samfunnsøkonomiske lønnsomhet ved endringer i anslåtte kostnader og nytte. Ved negativ samfunnsøkonomi skal prosjektet ikke gjennomføres.

Organiseringen av kraftutvekslingen skal sikre en mest mulig sikker og effektiv utveksling med utlandet. Dette innebærer blant annet at handelen organiseres slik at kraften flyter til områdene med størst knapphet, det vil si der prisene er høyest.

Departementet forutsetter at Statnett i avtalene med sine samarbeidspartnere sørger for at alle parter har insentiver til at tilgjengelig handelskapasitet over forbindelsen maksimeres og til raskt å gjennomføre feilretting ved utfall. I fastsettingen av maksimal tilgjengelig kapasitet legger departementet til grunn at Statnett tar hensyn til en sikker og forsvarlig kraftforsyning. Departementet viser også til at det skal utarbeides en systemdriftsavtale som må godkjennes av energimyndighetene.

Departementet viser til konsesjonssøknadens omtale av handelsløsninger og reguleringer, herunder handel med elspot, intradag, system- og balansetjenester, deltakelse i eventuelle kapasitetsmekanismer, rampingregler og bestemmelser om overføringstap. Modellene for handel med system- og balansetjenester på inntil 300 MW av overføringskapasiteten, nye rampingregler og metode for å hensynta

overføringstap i handelen på forbindelsen, skal legges frem for Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) til godkjenning.

Sikring av fremtidig flaskehalsinntekt ved bruk av egnede sikringsinstrumenter, herunder handel med transmisjonsretter, skal kun foretas så fremt det bidrar til økt samfunnsøkonomisk lønnsomhet og at flyten på forbindelsen ikke påvirkes. Modellen for handelen skal legges frem for NVE til godkjenning.

Tyskland utreder behovet for kapasitetsmekanismer og hvordan en slik mekanisme eventuelt skal utformes. Departementet legger til grunn at grensekryssende overføringsforbindelser er en del av denne utredningen, og at en eventuell ny markedsdesign tar inn over seg forbindelsens bidrag til forsyningssikkerhet og fleksibilitet. Dersom Tyskland etablerer et kapasitetsmarked eller liknende arrangementer hvor aktører får et særskilt vederlag for å ha kapasitet tilgjengelig, legger departementet til grunn at Nord.Link-forbindelsen har mulighet til å delta. Modellen for deltakelse i en eventuell kapasitetsmekanisme skal legges frem for departementet til godkjenning.

Departementet legger til grunn at den norske andelen av kostnader og inntekter skal inngå i sentralnettsordningen, og at andelen inngår i den økonomiske reguleringen av Statnett på ordinær måte.

Alle forhold som kan ha vesentlig betydning for kraftutvekslingen med Tyskland, skal på et tidlig tidspunkt meddeles NVE. Departementet legger til grunn at alle vesentlige endringer i eksisterende avtaler og inngåelse av nye avtaler innenfor rammene for reguleringen fastsatt i denne konsesjon, skal forelegges NVE til godkjenning. Øvrige vesentlige endringer av avtaleforhold som faller utenfor disse rammene, skal forelegges departementet til godkjenning. Slike avtaler, handelsløsninger, mv. som krever godkjenning fra energimyndighetene, skal forelegges i god tid før ikrafttredelse.

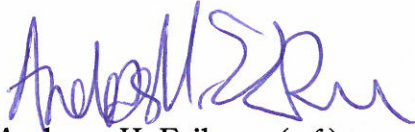
NVEs utgifter til kontroll av at konsesjonsvilkårene oppfylles for å sikre en mest mulig effektiv og sikker kraftutveksling med Tyskland, skal betales av konsesjonæren. Nærmere bestemmelser gis av NVE, jf. energiloven § 10-1 første ledd tredje punktum.

Konsesjonen gjelder i 30 år fra konsesjonsvedtakets dato, jf. energiloven § 2-2 annet ledd. Departementet forbeholder seg retten til å endre vilkårene i konsesjonen dersom allmenne hensyn gjør dette nødvendig. Dersom Statnett overtrer vilkår eller pålegg gitt i konsesjonen, kan departementet trekke tilbake konsesjonen før utløpet av konsesjonsperioden.

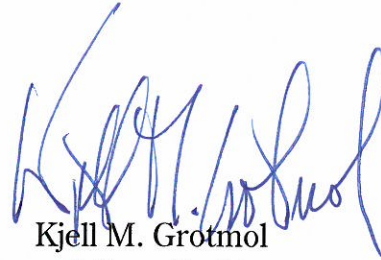
Det følger av alminnelige forvaltningsrettslige regler at konsesjonsvedtak kan omgjøres dersom forutsetningene for vedtaket endrer seg vesentlig. Omgjøring etter alminnelige ulovfestede regler kan for eksempel være aktuelt å vurdere dersom særlig tungtveiende hensyn knyttet til fremtidig organisering av kraftutveksling mot utlandet skulle tilsi det.

Departementets vedtak kan påklages til Kongen i statsråd innen tre uker. Eventuell klage sendes Olje- og energidepartementet.

Med hilsen

Andreas H. Eriksen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Kjell M. Grotnol
avdelingsdirektør

Kopi til:
Norges vassdrags- og energidirektorat

Konsesjon for tilrettelegging av kraftutveksling med Tyskland

i medhold av lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energiloven) § 4-2 med senere endringer.

Meddelt:

Statnett SF

Dato:13.10.2014

Varighet inntil: 13.10.2044

I medhold av § 4-2 i lov av 29. juni 1990 nr 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energiloven) med senere endringer gis Statnett SF (Statnett) konsesjon for tilrettelegging av kraftutveksling med Tyskland.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

1. Statnett plikter å rette seg etter de bestemmelser Olje- og energidepartementet treffer med hensyn til vilkår for overføringsforbindelser til andre land.
2. Statnett er ansvarlig for en samfunnsøkonomisk lønnsom utbygging og drift av forbindelsen og skal sikre en mest mulig sikker og effektiv kraftutveksling med utlandet.
3. Statnett skal til enhver tid legge til rette for at forbindelsen har maksimal tilgjengelig kapasitet for utveksling. Forbindelsen til Tyskland skal benyttes til energihandel (spot- og intradaghandel) gjennom markedskobling.
4. Inntil 300 MW av overføringskapasiteten kan også benyttes til handel med system- og balansetjenester så fremt det bidrar til større samfunnsøkonomisk overskudd enn energihandelen.
5. Overføringstap skal hensyntas i handelen i den grad tapsfunksjonalitet er tilgjengelig i relevante handelssystemer.
6. Sikring av fremtidige flaskehalsinntekter ved bruk av egnede sikringsinstrumenter, herunder transmisjonsretter, skal kun benyttes dersom det bidrar til økt samfunnsøkonomisk lønnsomhet.
7. Statnett skal sørge for at forbindelsen inngår i et eventuelt kapasitetsmarked i Tyskland forutsatt at det øker den samfunnsøkonomiske lønnsomheten. Ordningen for deltakelse skal forelegges Olje- og energidepartementet til godkjenning i god tid før endringene trer i kraft.
8. Alle endringer i eksisterende avtaler og inngåelse av nye avtaler, utenom punkt 7, som har vesentlig betydning og som faller innenfor rammene for regulering i denne konsesjon, skal forelegges Norges vassdrags- og energidirektorat til godkjenning i god tid før endringene trer i kraft.

9. Alle forhold som kan ha vesentlig betydning for kraftutvekslingen med Tyskland skal på et tidlig tidspunkt meddeles Norges vassdrags- og energidirektorat.
10. Alle endringer i eksisterende avtaler og inngåelse av nye avtaler som har vesentlig betydning, og som faller utenfor rammene for regulering i denne konsesjon, skal forelegges Olje- og energidepartementet til godkjenning i god tid før endringene trer i kraft.
11. Statnett plikter å rette seg etter de bestemmelser som Norges vassdrags- og energidirektorat i egenskap av kontroll- og tilsynsmyndighet treffer med hensyn til foretakets ivaretagelse av ansvaret for kraftutvekslingen med Tyskland.
12. Olje- og energidepartementet forbeholder seg retten til å endre vilkårene i konsesjonen i konsesjonsperioden dersom allmenne hensyn gjør dette nødvendig. Dersom Statnett overtrer vilkår eller pålegg gitt i denne konsesjon, kan departementet trekke tilbake konsesjonen før utløpet av konsesjonsperioden.